

VOORZITTER MICHIEL WERKHOVEN VAN DE ACCOUNTANTSKAMER

'Controlepraktijk ontspringt tot nu toe de dans'

“... de eerste kinderjaren zijn met 2011 toch wel afgesloten”, schrijft voorzitter Michiel Werkhoven in juni 2012 in het eerste jaarverslag van de Accountantskamer. Hij zou graag meer klachten zien over extern accountants. “We tuchtingen nu vooral de mkb-accountants en ik vermoed dat deze niet vaker in de fout gaan dan accountants in de wettelijke-controlepraktijk.”

TEKST: LEX VAN ALMELO | BEELD: MARJA BROUWER

Hij heeft een ‘licht economische achtergrond’ in de vorm van een mo-akte economie. En als insolventierechter hield hij toezicht op curatoren en bewindvoerders. Daarom werd Michiel Werkhoven geknipt geacht voor het tuchtrechtelijk toezicht op accountants. Dat toezicht was tot 1 mei 2009 in handen van de twee Raden van Tucht, waarin accountants de meerderheid hadden. In de Accountantskamer hebben de juristen de overhand.

Volgens critici maakte de Accountantskamer bij voorbaat een valse start vanwege het gebrek aan expertise. Vindt u die kritiek terecht?

“De expertise is niet minder dan bij de Raden van Tucht. Bij de Accountantskamer doen we meestal recht met de grote kamer, waarin altijd twee accountants zitten. Het is wel zo dat we nog maar kort bezig zijn op een rechtsgebied dat nieuw is voor de juristen onder ons. En ook de accountantsleden moeten werken met een omvangrijke, jonge regelgeving - de VGC, de Wta en het Bta - waarin vaag omschreven normen voorkomen. Om daarmee vertrouwd te raken en tot de juiste motivering van uitspraken te komen, blijft een uitdaging.”

STRENGER

Er is dus wel voldoende expertise nu de accountants in de minderheid zijn?

“Wij houden vrijwel altijd zitting met twee accountants erbij. Dus eigenlijk wordt er nog steeds rechtgesproken met twee accountants. De accountants en juristen zijn het vrijwel altijd met elkaar eens op hoofdlijnen. Ik vind het overigens wel jammer dat accountants ontbreken in het College van Beroep voor het bedrijfsleven, waar men tegen onze uitspraken in beroep kan gaan. Hun bijdrage is belangrijk en ikzelf zou niet zonder bijstand van accountants tot tuchtrechtelijke uitspraken durven komen.”

Omdat de klachten tegen accountants iets vaker gegrond zijn en de Accountantskamer ‘beduidend vaker’ maatregelen oplegt, is de Accountantskamer iets strenger dan de Raden van Tucht, schrijft u in het jaarverslag.

“Tot nu toe zijn wij inderdaad iets strenger, en dan met name voor wat de hoogte van de op te leggen maatregel betreft. Het is overigens niet zeker dat het College van Beroep voor het bedrijfsleven al onze oordelen in stand laat op het punt van de opgelegde maatregel.”

**'WANNEER JE ALS ACCOUNTANT EEN VISIE ONDERSTEUNT DOOR DAAR-
AAN GEZAG TE VERLENEN OP GROND VAN JE BEROEPSKWALIFICATIES,
LIJKT DAT MEER OP ASSURANCE DAN MEN WIL TOEGEVEN.'**

'HET WORDT TIJD OM DE EXTERN ACCOUNTANT WAT VAKER LANGS TE ZIEN KOMEN. VERDER ZOU IK WEL EENS KLACHTEN WILLEN ZIEN TEGEN INTERNE EN OVERHEIDSACCOUNTANTS.'

Is de tuchtrechtspraak inhoudelijk veranderd door de nieuwe regelgeving?

"De regelgeving is fors uitgebreid en telt nu wel 1.400 tot 1.500 bladzijden. Ik vind het veel en vaag. Dat maakt het voor de accountant niet gemakkelijker en voor ons ook niet. Maar ik heb begrepen dat dit vooral wordt veroorzaakt door de internationalisering van dit vakgebied.

Het zou goed zijn als de beroepsorganisatie op twee punten haar taak als regelgever ter hand neemt en bindende regels vaststelt voor persoonsgericht onderzoek

en voor rapportages in opdracht van een cliënt. Nu moeten we terugvallen op de fundamentele beginselen in de VGC of op net niet passende regelgeving. Dat leidt tot casuïstische uitspraken, waardoor het voor beroeps-
genoten lastig is om te weten waar ze zich bij dit soort werkzaamheden aan moeten houden."

Volgt de Accountantskamer inhoudelijk dezelfde lijn als de Raden van Tucht?

"Gevoelsmatig zeg ik: ja. Alleen wordt er nu meer getoetst aan regeltjes. In de nieuwe regelgeving heeft alle

vaktechniek de status van wetgeving gekregen en de VGC bevat ook veel meer regels dan de voormalige GBR-1994/GBAA. Door al die nieuwe regels kan de accountant overigens meer 'tuchtrechtelijk' fout doen. Zo moet hij waarborgen treffen als de na te leven fundamentele beginselen worden bedreigd en moet hij die maatregelen vastleggen. In veel zaken merk je dat deze regeltjes niet leven."

ASSURANCE OF NIET?

Welke lijnen zijn er te trekken uit de tuchtrechtspraak?

"Wij zien te vaak dat de accountant zakelijk te veel betrokken is bij zijn cliënt. Vooral in de non-assurance-praktijk. Dat komt wellicht omdat de onafhankelijkheidseis voor de openbaar accountant met een samenstelpraktijk uit de oude beroepsregels is geschrapt. Eigenlijk weeft de Accountantskamer die eis er weer in via de fundamentele beginselen van objectiviteit en professioneel gedrag. Het is soms lastig te bepalen waar de grens moet liggen. Als rechter zou ik mij terugtrekken als ik een uitspraak moest doen over mijn autoleverancier of groenteman. Maar de accountant is een ondernemer en die moet toch wel meer kunnen dan een rechter."

Nog meer lijnen?

"Accountants beseffen niet altijd dat mensen, onder wie rechters, gezag toekennen aan hun rapporten alleen omdat zij accountant zijn, bijvoorbeeld bij waarдерingen. Noblesse oblige. De accountant moet dus op degelijke wijze bijdragen aan de objectieve waarheidsvinding en de waarheid niet verhullen."

Ziet u rapportages voor cliënten als assurance of niet?

"Wanneer je als accountant een bepaalde visie ondersteunt door daaraan gezag te verlenen op grond van je beroepskwalificaties lijkt dat meer op assurance dan men in de praktijk wel eens wil toegeven. De Accountantskamer past bij haar beoordeling van klachten regels toe die ook gelden als dergelijke rapportages rechtstreeks onder NVCOS 3000 vallen. De introductie en het

stramien van de NVCOS verlangen van de accountant dat hij blijft nadenken over wat in een bepaalde situatie tot een juiste vakbeoefening behoort en niet dat hij of zij alleen lijstjes afvinkt. Wel zou de beroepsgroep met regelgeving op dit punt meer duidelijkheid kunnen geven."

VAKER KLAGEN

U vindt het aantal klachten tegen accountants gering, zei u op de Accountantsdag.

"Tegen ongeveer één procent van de accountants wordt een tuchtklacht ingediend. Dat vind ik weinig, ja. Maar er gaat natuurlijk heel veel meer fout dan alleen dat waarover wordt geklaagd."

Klagen het NIVRA en de NOvAA wel voldoende?

"Wij krijgen vrijwel alleen klachten over accountants in de non-assurance-praktijk die niet voldoen aan de kwaliteitswaarborgen. Het valt me daarbij op dat zij vaak jarenlang de tijd krijgen om in de pas te komen met de kwaliteitsregels. Ik maak mij wel zorgen over wat ondertussen gebeurt met de cliënt. De NOvAA pakt het aanklagen van accountants wier non-assurance-praktijk niet voldoet, goed op. Het wachten is nog op het NIVRA, zowel bij de non-assurance- als assurance-praktijk. En op de AFM. In de afgelopen drie jaar hebben wij vrijwel geen klachten gehad over Wta-kantoren, maar ook niet over RA-kantoren met een samen-

'WIJ ZIEN TE VAAK DAT DE ACCOUNTANT ZAKELIJK TE VEEL BETROKKEN IS BIJ ZIJN CLIËNT. VOORAL IN DE NON-ASSURANCE-PRAKTIJK.'

stelpraktijk. De Commissie Kwaliteit Onderzoek van het NIVRA zegt wel dat kantoren hun best doen om de zaken alsnog op niveau te krijgen. Maar ik kan me niet voorstellen dat alle RA's wel voldoen aan de kwaliteitseisen en een aantal AA's niet."

Dus ook de AFM zou vaker moeten klagen?

"Ja, de AFM concentreert zich nu vrijwel geheel op haar bestuursrechtelijk instrumentarium en nauwelijks op het tuchtrecht. Daardoor ontspringen de *white collars* uit de wettelijke-controlepraktijk tot nu toe de tuchtrechtelijke dans. Er zijn dus op dit vlak vrijwel geen uitspraken waarvan een preventief effect uitgaat, terwijl de maatschappij geen externe accountants ziet die ter verantwoording worden geroepen. Ik hoop en verwacht dat de AFM, het NIVRA en de SRA hun verantwoordelijkheid ter zake oppakken en dat ik volgend jaar kan zeggen: het mag wel een beetje minder met dat klagen."

Verwacht u niets van het Openbaar Ministerie?

"Het OM dient nu al een enkele keer een klacht in als bijproduct van strafrechtelijke onderzoeken tegen bestuurders van ondernemingen - bijvoorbeeld wegens fraude - waarbij de accountant van de onderneming volgens het OM toch wel heel veel boter op het hoofd heeft. Maar fouten van accountants zijn vakfouten die in principe niet vallen onder verantwoordelijkheid van het OM."

MADOFF

In wat voor soort zaken zou u graag uw tanden willen zetten?

"Zoals gezegd wordt het tijd om de extern accountant wat vaker langs te zien komen. Verder zou ik wel eens klachten willen zien tegen interne en overheids-accountants."

Er is geklaagd over de extern accountant die een goedkeurende verklaring gaf over het Madoff-toevoerfonds Fairfields-Greenwich. Omdat de desbetreffende toezichthouders en de controlerend accountants van andere fondsen ook niets hadden ontdekt, heeft de Accountantskamer de klacht ongegrond verklaard, zonder de controledossiers te raadplegen. Is deze benadering niet wat voorzichtig?

"Ik kan hier moeilijk over praten omdat er hoger beroep is aangetekend. Maar in het algemeen geldt in het tuchtrecht dat de klager voldoende feiten moet stellen en aannemelijk maken. Dat is vaak moeilijk en daarom wordt er weinig geklaagd over externe controles. Als tuchtrechter kunnen wij alleen beperkt onderzoek doen in eenvoudige zaken. Daarom hebben wij gezegd dat een toezichthouder als de AFM eventueel een nieuwe klacht zou kunnen indienen, want zij heeft wel toegang tot de dossiers. Ik pleit er wel voor dat de Accountantskamer de AFM kan opdragen in een bepaalde zaak een onderzoek in te stellen en daarover te rapporteren. Overigens hebben wij in deze zaak duidelijk overwogen wat wij vonden van de verantwoordelijkheid van de Nederlandse accountant. Maar wat de klagers hadden aange-

dragen was voor ons onvoldoende om te zeggen dat deze accountant verwijtbaar heeft gehandeld."

Soms zien klagers pas in dat de accountant wellicht verwijtbaar heeft gehandeld als de termijn om een klacht in te dienen is verstreken...

"Daarom hebben wij als Accountantskamer het standpunt ingenomen dat de verjaringstermijn van drie jaar pas ingaat op het moment dat de klager beseft of had moeten beseffen dat de accountant in strijd met zijn beroepsregels heeft gehandeld.

Het College van Beroep voor het bedrijfsleven heeft de wet onlangs zo uitgelegd dat deze verjaringstermijn al ingaat op het moment dat de klager op de hoogte was van de gedragingen van de accountant, ook al besefte de klager pas later dat daarmee iets mis zou kunnen zijn. Het is aan de wetgever om dit te veranderen. Want soms staan klagers hierdoor naar mijn gevoel ten onrechte in de kou."

Welk soort zaken kunt u missen als kiespijn?

"De klachten van accountants onderling. In de VGC staat het beginsel van integriteit. Dat houdt in dat je eerlijk en oprecht zaken moet doen. We zien regelmatig accountants die uit elkaar gaan en dan een klacht indienen tegen elkaar. Wij zullen dit soort klachten gewoon blijven behandelen. Maar uit de hand gelopen zakelijke geschillen horen eigenlijk niet thuis bij de tuchtrechter."

NAMING AND SHAMING

Is tuchtrechtspraak effectief?

"Natuurlijk. Niemand vindt het leuk om voor de tuchtrechter te komen. En als je maar vaak genoeg ziet en hoort dat je je moet verantwoorden wanneer je iets fout doet, helpt dat om zelf de normen te handhaven. Sommige accountants zien wij inderdaad meer keren. Maar in elke beroepsgroep zie je soms dezelfde leden terugkomen."

Bent u voor naming and shaming?

"Nee. Het publiceren van naam en toenaam is een sanctie die maar heel zelden wordt opgelegd. En dan alleen als het echt nodig is om de maatschappij te beschermen tegen de accountant. Bij een moordenaar of zedendelinquent wordt de achternaam in de media afgekort met initialen, ook na de veroordeling. De zittingen van de Accountantskamer zijn openbaar en sommige media doen daar verslag van. Daarbij publiceren zij de volledige naam, zodat de naam van een accountant die een fout maakt voor eeuwig over het internet blijft zweven. Ik vind dat bijzonder. In het accountantsregister wordt overigens wel vermeld welke maatregelen tegen een accountant zijn genomen. Dat is ook een soort *naming and shaming*, maar als buitenstaander kun je niet zo gemakkelijk bij die gegevens. En die registratie is iets heel anders dan wanneer je googelt op 'accountant X' en leest dat die door de Accountantskamer is veroordeeld." □